



Inspectie Openbare Orde en Veiligheid
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Jaarbericht 2011

Inspectie Openbare Orde en Veiligheid



Jaarbericht 2011

Inspectie Openbare Orde en Veiligheid



Inhoud

	Voorwoord	5
1	Inleiding	7
2	Ontwikkelingen in toezicht	11
	2.1. Samenwerking en beperken toezichtlast	12
	2.2 De 'Staat van ...'	12
	2.3 Focus op effect	13
	2.4 Wet - en regelgeving en internationale afspraken	13
	2.5 Toezicht Caribisch Nederland, Curaçao en Sint Maarten	14
3	Politie	17
4	Politieonderwijs	21
5	Rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweer en GHOR	25
6	Bestuur en veiligheid	31
	Bijlagen	
I	Bevindingen op hoofdlijnen	35
II	Afgeronde onderzoeken in 2011	37
III	Lopende onderzoeken	40
IV	Overzicht GRIP 3 en GRIP 4 incidenten in 2011	42

Onze missie

Veiligheid... het toezichtdomein van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (Inspectie OOV) is breed en divers. Het gaat bijvoorbeeld over overlast en verloedering, brand, criminaliteit, ongevallen, rampen en crises. De Inspectie is de organisatie die, namens de minister, onafhankelijk toezicht houdt op de wijze waarop bestuur, hulpverleningsdiensten en instanties hun taak uitoefenen en wet- en regelgeving naleven met het oog op een veilige samenleving. Doen de organisaties wat ze moeten doen en doen ze het goed, dat is de kern.

Toezicht is gewenst, sterker nog, toezicht moet. Door het toezicht van de Inspectie wordt duidelijk of regelgeving en beleid worden nageleefd en het beoogde effect hebben. Ook wordt inzichtelijk waar knelpunten zitten en verbeteringen nodig zijn. Transparant voor burger, samenleving, politiek en bestuur. Toezicht levert de minister informatie over mogelijke risico's en over de effecten van het beleid. Hierop kan de minister het beleid bepalen en bijsturen. Toezicht helpt organisaties om de kwaliteit van hun werk te verbeteren. Niet alleen door de 'dwingende ogen', de betrokken organisaties en besturen kunnen juist lering trekken uit de inspectierapporten.

De inspectierapporten geven inzicht in de prestaties van de betrokken organisaties. Het toezicht van de Inspectie levert daarmee een bijdrage aan de veiligheid in de samenleving.

Inspectie Openbare Orde en Veiligheid: toezicht voor een veiliger samenleving

Voorwoord

Veiligheid is een groot goed. In ons land doen tal van organisaties als de brandweer, de GHOR (geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio), de politie en de veiligheidsregio hun uiterste best om bij te dragen aan een veiliger Nederland.

Maar veiligheid is geen gegarandeerde situatie. Dat is ook in 2011 weer gebleken. Incidenten zoals de brand in Moerdijk of het schietincident in Alphen aan den Rijn tonen maar weer aan hoe belangrijk het is dat wij ons als samenleving voorbereiden op een adequate reactie voor als het onverhoopt mis gaat. En hoe belangrijk het is om, zeker na een incident, onderzoeken op elkaar af te stemmen en een tsunami van onderzoeken te voorkomen. Daarom blijft de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (Inspectie OOV) zich inzetten om zoveel mogelijk gezamenlijk op te treden en gelijktijdig te rapporteren. Daarnaast dienen we ons ervan bewust te blijven dat ook lopende praktijken evaluatie behoeven, of dat nou de afhandeling van in beslag genomen drugs en vuurwapens betreft of de aanpak van alcoholgebruik onder jongeren.

In het voorliggende Inspectiejaarbericht legt de Inspectie OOV verantwoording af over de activiteiten die zij in 2011 heeft uitgevoerd. Ook dit jaar heeft de Inspectie weer laten zien dat toezicht kan bijdragen aan de vergroting van de veiligheid. Bijvoorbeeld door het benoemen van verbeterpunten bij de bestrijding van natuurbranden. Of door het bieden van inzicht in de wijze waarop gemeenten de Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast in de praktijk toepassen.

Dit is het laatste op zichzelf staande Inspectiejaarbericht van de Inspectie OOV. Per 1 januari 2012 is de Inspectie OOV samengegaan met de Inspectie voor de Sanctietoepassing en doorgegaan onder een nieuwe naam: de Inspectie Veiligheid en Justitie. Met deze bundeling van kennis en expertise wordt het toezicht verder geprofessionaliseerd en ontstaat een robuuste toezichthouder op het brede domein van Veiligheid en Justitie.

Het hoofd van de Inspectie Veiligheid en Justitie,

J.G. Bos



Inleiding

Namens de minister van Veiligheid en Justitie heeft de Inspectie OOV in 2011 onafhankelijk toezicht gehouden op de kwaliteit van de taakuitvoering van besturen en organisaties in het brede veiligheidsdomein. De Inspectie kijkt in dit Inspectiejaarbericht terug op haar activiteiten in 2011, het eerste volle jaar als toezichthouder ressorterend onder het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Bij de uitvoering van haar toezicht houdt de Inspectie rekening met de meest relevante ontwikkelingen. Maar ook gedurende het jaar vinden ontwikkelingen plaats. In hoofdstuk twee geeft de Inspectie een korte beschrijving van ontwikkelingen die in 2011 van invloed zijn geweest op het toezicht van de Inspectie.

De Inspectie merkt een toenemende vraag vanuit het veld en de minister van Veiligheid en Justitie naar de inzet van haar expertise. In 2011 heeft de Inspectie op verzoek verschillende incidenten onderzocht: de brand op de Strabrechtse heide, de brand in Moerdijk, het schietincident in Alphen aan den Rijn, de uitval van KPN in de regio Rotterdam-Rijnmond en Diginotar. Deze extra inzet leidt tot scherpere keuzes in de voorgenomen onderzoeken. Dit betekent dat planning of scope van lopende of voorgenomen onderzoeken wijzigt.

In dit Inspectiejaarbericht geeft de Inspectie op basis van de onderzoeken van het afgelopen jaar de rode draden weer van haar bevindingen op de terreinen politie, politieonderwijs, rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweer en GHOR en bestuur en veiligheid. Op het gebied van de politie (hoofdstuk drie) heeft de Inspectie verschillende onderzoeken uitgevoerd die belangrijke input leveren aan de ontwikkeling van de politieorganisatie. De Inspectie merkt op goede sturing een continue aandachtspunt blijft voor de politie. Wat betreft het politieonderwijs (hoofdstuk vier) stonden de activiteiten in 2011 in het teken van het opstellen van de tweede Staat van het politieonderwijs die begin 2012 wordt gepubliceerd. Hierin wordt onder andere gerapporteerd over aandachtspunten die de Inspectie ook weer bij onderzoek in 2011 is tegengekomen, zoals het ontbreken van onderwijsovereenkomsten tussen de Politieacademie en de korpsen en van rendementscijfers van het onderwijs.

De onderzoeken op het terrein van de rampenbestrijding (hoofdstuk vijf) laten zien dat enkele 'nieuwe' thema's de aandacht vragen van de crisisorganisatie, zoals het omgaan met sociale media bij de crisiscommunicatie en onderzoeken met een duidelijk opsporingsbelang. Belangrijke aandachtspunten blijven verder de samenwerking tussen regio's onderling en met andere organisaties, de afstemming over de toepassing van wet- en regelgeving en de slachtofferregistratie.

De Inspectie beschrijft ten slotte in hoofdstuk zes de rode draad op het terrein van bestuur en veiligheid. Bestuurlijke instrumenten blijken nog onvoldoende toereikend voor burgemeesters. Tevens constateert de Inspectie dat de aandacht voor cyber- en spionage dreigingen toeneemt.

Bijlage I geeft een samenvattend overzicht van de rode draden die de Inspectie in dit Inspectiejaarbericht beschrijft. Hiermee brengt de Inspectie de hoofdlijnen van haar bevindingen onder de aandacht. De onderzoeken van de Inspectie zijn immers bedoeld om aan te geven wat er in de praktijk wel en niet goed gaat, knelpunten te signaleren en bij te dragen aan een veilige samenleving. Van de verantwoordelijken wordt verwacht dat zij actie ondernemen om geconstateerde knelpunten weg te nemen.

In bijlage II en bijlage III zijn overzichten opgenomen met respectievelijk de afgeronde en de lopende onderzoeken. Tot slot is in bijlage IV een overzicht opgenomen van alle incidenten met een behoorlijke omvang (zogenaamde GRIP 3 en 4 incidenten) die in 2011 hebben plaatsgevonden. Bij het evalueren van dergelijke incidenten kunnen de veiligheidsregio's gebruik maken van het zelfevaluatie-instrument dat de Inspectie heeft ontwikkeld.

2

Ontwikkelingen in toezicht

Aan het begin van het jaar geeft de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (Inspectie OOV) in haar werkplan aan hoe zij van plan is het komende jaar toezicht te houden. Hierbij houdt de Inspectie rekening met dan bekende relevante ontwikkelingen op het toezichtterrein. Maar ontwikkelingen volgen elkaar alsmaar sneller op. En om goed toezicht uit te oefenen, is het steeds belangrijker ook gedurende het lopende jaar in te spelen op incidenten en veranderende omstandigheden. De Inspectie OOV is zich hier sterk van bewust. Niet voor niets was het Werkplan 2011 van de Inspectie flexibeler van opzet dan voorgaande jaren.

In dit hoofdstuk geeft de Inspectie OOV een korte beschrijving van ontwikkelingen die invloed hebben gehad op het toezicht in 2011.

2.1. Samenwerking en beperken toezichtlast

In het meerjarenprogramma van de Inspectieraad hebben de rijksinspecties de ambitie gesteld om de toezichtlast te verminderen en te werken en denken 'als waren wij één rijksinspectie'. De Inspectie OOV geeft hier invulling aan door bijvoorbeeld gezamenlijk onderzoek uit te voeren of gebruik te maken van informatie die bij andere rijksinspecties al bekend is, zodat het toezichtobject deze informatie maar één keer hoeft aan te leveren. Ook neemt de Inspectie deel aan verschillende samenwerkingsverbanden, zoals bij het onderzoek naar de brandveiligheid van justitiële inrichtingen en het onderzoek Alcoholgebruik onder jongeren in het kader van Integraal Toezicht Jeugdzaken¹. Tevens zoekt de Inspectie OOV actief de samenwerking met andere (rijks)toezichthouders als zij onderzoek doen naar hetzelfde incident, om dubbele belasting van het toezichtobject te voorkomen. Dit houdt in dat inhoud en proces van de verschillende onderzoeken zoveel mogelijk op elkaar worden afgestemd, dat er zoveel mogelijk gezamenlijk wordt opgetreden of dat rapporten op dezelfde dag worden gepubliceerd. Bij het incident in Moerdijk heeft de Inspectie OOV de andere rijksinspecties benaderd met de vraag of ook andere inspecties onderzoeken hadden gepland. Het afstemmen van de inhoud van de onderzoeken met de rijksinspecties en met de Onderzoeksraad voor Veiligheid is goed verlopen. Wel is het streven om in de toekomst de publicatie van rapporten beter op elkaar af te stemmen. Hiernaast constateerde de Inspectie dat na het incident in Moerdijk niet alleen de rijksinspecties en de Onderzoeksraad voor Veiligheid vanuit hun verantwoordelijkheid dit incident onderzochten. Maar door of in opdracht van andere partijen zoals gemeente en veiligheidsregio, werden ook onderzoeken gestart. Het is voor de Inspectie lastiger om met deze partijen af te stemmen.

2.2 De 'Staat van ...'

Aansluitend op de ambitie van de rijksinspecties zal de Inspectie OOV periodiek een beeld publiceren van de taakuitvoering binnen het brede domein van veiligheid en justitie. Door middel van 'een Staat van ...' maakt de Inspectie transparant of regelgeving en beleid het beoogde effect hebben en biedt ondertoezichtstaanden, bestuur en samenleving inzicht in de mate waarin de ondertoezichtstaande effectief en efficiënt werkt en daarmee bijdraagt aan meer veiligheid.

In 2011 heeft de Inspectie, in opmaat naar een Staat van de Nederlandse politie, een eerste ontwerp van de Staat gemaakt. Begin 2012 verschijnen de Staat van het politieonderwijs en de tussenrapportage Rampenbestrijding op Orde. Bij het opstellen van een 'Staat van...' wordt informatie uit systematisch, incident- en thematisch onderzoek betrokken.

¹ Vanaf 2012 is dit 'Samenwerkend Toezicht Jeugd': de samenwerkingsvorm waaraan de samenwerkende rijksinspecties die taken hebben op het gebied van jeugd, zich verbinden.

2.3 Focus op effect

De Inspectie OOV zoekt voortdurend naar manieren om het effect van toezicht zo groot mogelijk te maken. In toenemende mate maakt de Inspectie bij haar onderzoeken bijvoorbeeld gebruik van een klankbordgroep met vertegenwoordigers uit onder meer het operationele veld, bestuurders en onderzoekskundigen, zoals bij het onderzoek naar natuurbranden. Dit vergroot de consistentie en leesbaarheid van inspectieonderzoeken voor het veld en versterkt de aansluiting bij het veld.

En het toezicht van de Inspectie houdt ook niet op bij de publicatie van een onderzoeksrapport. Op verschillende manieren versterkt de Inspectie de aandacht voor haar bevindingen. Onder andere door het organiseren van symposia², het verzorgen van presentaties bij congressen, themabijeenkomsten en expertmeetings³ en het publiceren van artikelen in vakbladen⁴.

En ook na afronding van een onderzoek streeft de Inspectie er naar het onderwerp te blijven volgen, zeker die onderwerpen waar de Inspectie kritische kanttekeningen bij heeft geplaatst. Door middel van het uitvoeren van een effectmeting gaat de Inspectie na of aanbevelingen zijn opgevolgd, of toegezegde maatregelen zijn doorgevoerd en of genomen verbeteringen leiden tot het oplossen van eerder geconstateerde knelpunten. Voorbeelden van dergelijke onderzoeken in 2011 zijn de effectmeting naar in beslag genomen verdovende middelen en het vervolgonderzoek naar de brandveiligheid van justitiële inrichtingen.

2.4 Wet - en regelgeving en internationale afspraken

Wijzigingen in (inter)nationale wet- en regelgeving of afspraken in Europees of internationaal verband kunnen de activiteiten van de Inspectie beïnvloeden. In 2011 namen in dat opzicht drie ontwikkelingen een belangrijke plaats in.

Nationale politie

Het kabinet Rutte heeft de lijn ingezet naar nationale politie. Voornemen is dat de huidige 26 politiekorpsen opgaan in één nationale politie onder leiding van één korpschef. De minister van Veiligheid en Justitie krijgt de volledige ministeriële verantwoordelijkheid voor de nationale politie en wordt rechtstreeks verantwoordelijk voor het beheer van de politie. De Inspectie is ook in de nieuwe Politiewet aangewezen als toezichthouder.

De Tweede Kamer heeft in 2011 ingestemd met het wetsvoorstel Nationale Politie. De Eerste Kamer heeft dit wetsvoorstel momenteel in behandeling.

² Zoals het symposium Natuurbranden op 11 mei 2011 in samenwerking met het Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid.

³ Zoals bij de Themabijeenkomst Platform Transportveiligheid in september 2011 over de veiligheid in spoortunnels, het congres Agressie, Geweld en het Politiewerk op 30 maart 2011 over geweld tegen politieambtenaren en diverse expertmeetings van het Veiligheidsberaad.

⁴ Bijvoorbeeld het artikel Geweld en Politie naar aanleiding van het onderzoek Veilige Publieke Taak. Dit artikel verschijnt in het Cahiers Politiestudies Jaargang 2012/2, nr. 23.

Instituut Fysieke Veiligheid

In 2011 heeft de minister van Veiligheid en Justitie een voorstel tot wijziging van de Wet veiligheidsregio's ingediend bij de Tweede Kamer. Insteek van deze wetswijziging is onder andere de samenvoeging van het Nederlands instituut fysieke veiligheid en het Nederlands bureau brandweereexamen tot het nieuwe Instituut Fysieke Veiligheid. Dit instituut krijgt taken op het gebied van brandweeronderwijs, examinering, kennis- en expertiseontwikkeling en het beheer van landelijk rampenbestrijdingsmaterieel. Het wetsvoorstel benoemt de Inspectie als toezichthouder op de uitvoering van de taken door het Instituut. De Tweede Kamer heeft begin 2012 ingestemd met deze wijziging van de wet. De Eerste Kamer heeft dit wetsvoorstel momenteel in behandeling.

Preventie van foltering in politiecellen

In september 2010 heeft Nederland het facultatief protocol bij het VN-verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing geratificeerd⁵. Dit protocol stelt dat elk land een nationale toezichthouder (een 'national preventive mechanism' (NPM)) benoemt dat op onafhankelijke wijze controleert of de mensenrechten worden nageleefd op plaatsen waar mensen hun vrijheid is ontnomen.

Nederland heeft ervoor gekozen om voor deze nationale toezichttaak geen nieuwe toezichthouder in te stellen, maar om verschillende huidige toezichthouders te benoemen tot NPM. In december 2011 is de Inspectie aangewezen als NPM vanwege haar taak in het toezicht op de politie (waaronder politiecellen en ophoudkamers). De overige NPM's zijn de Commissie Integraal Toezicht Terugkeer, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie Jeugdzorg, de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en de Inspectie voor de Sanctietoepassing als coördinator van de NPM's.

2.5 Toezicht Caribisch Nederland, Curaçao en Sint Maarten

Rampenbestrijding en crisisbeheersing

Sinds 10 oktober 2010 maken de Caribische eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba (de zogenaamde BES-eilanden) als bijzondere gemeenten deel uit van Nederland. Op grond van de Veiligheidswet BES ligt het toezicht op rampenbestrijding en crisisbeheersing op deze eilanden bij zowel de Inspectie als bij de Rijksvertegenwoordiger. De Rijksvertegenwoordiger is belast met de plantoetsing en beschikt over een aanwijzingsbevoegdheid richting bestuursorganen indien deze tekortschieten in de taakuitvoering. De Inspectie ziet toe op de taakuitvoering door de verantwoordelijke bestuursorganen en het brandweerkorps. Daarmee zijn er op het domein rampenbestrijding en crisisbeheersing bij de BES-eilanden dus twee toezichthouders.

De Inspectie en de Rijksvertegenwoordiger stemmen hun toezicht op elkaar af. In 2012 leggen de Inspectie en de Rijksvertegenwoordiger in een convenant nadere afspraken vast over samenwerking en werkwijze en de rol van de Inspectie bij incidentonderzoek.

⁵ Tractatenblad 2011, nr. 273.

Daarbij wordt ook de rol van de Onderzoeksraad voor Veiligheid betrokken. Omdat de planvorming nog niet is afgerond, heeft toezicht door de Inspectie nu nog geen meerwaarde. Naar verwachting zal in de loop van 2012 de planvorming worden afgerond. In de plannen worden de risico's, inzet en ambities van de betreffende organisaties duidelijk. De Inspectie heeft eind 2011 met de Rijksvertegenwoordiger afgesproken hem te adviseren bij zijn toezicht op de momenteel in ontwikkeling zijnde plannen.

Strafrechtketen

Het toezicht op de (justitiële) taken van de politie op de BES-eilanden, Curaçao en Sint Maarten is belegd bij de Raad voor de Rechtshandhaving. De Raad is wat betreft haar toezichthoudende taken op de BES-eilanden verplicht gebruik te maken van de diensten van de Inspectie OOV, de Inspectie voor de Sanctietoepassing en de Inspectie Jeugdzorg. Begin 2012 zal de Raad een eerste rapport uitbrengen over aangiften bij de politie. De Inspectie OOV heeft voor dit onderzoek inspecteurs geleverd die in samenwerking met de Raad het onderzoek hebben uitgevoerd; zowel op de eilanden zelf als vanuit Nederland. In 2012 zal de Inspectie de Raad ook bij een ander onderzoek ondersteunen met personeel en expertise.

3

Politie

In 2011 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het kabinetsvoorstel om te komen tot de vorming van een nationale politie. Dit korps moet leiden tot een efficiëntere en effectievere politieorganisatie en een betere politiezorg, en zo tot een veiligere samenleving.

In dat kader heeft de Inspectie OOV in 2011 op basis van eerdere Inspectie OOV-rapporten een overzicht opgesteld van de belangrijkste knelpunten die de Inspectie heeft geïdentificeerd binnen het regionale bestel. Dit om deze aanbevelingen te betrekken bij de inrichting van de nationale politie. De Inspectie heeft het overzicht aangeboden aan de kwartiermaker Nationale Politie.⁶ De kwartiermaker Nationale Politie heeft dit overzicht betrokken bij het schetsen van de hoofdlijnen van de organisatie van het landelijk korps.

⁶ Kamerstukken II, 2010-2011, 29628, nr. 270.

De knelpunten met betrekking tot de ICT bij de politie die de Inspectie eerder heeft geconstateerd⁷, en die zijn bevestigd door de Algemene Rekenkamer, zijn in 2011 expliciet betrokken bij de totstandkoming van het Aanvalsprogramma Informatievoorziening Politie 2011-2014.

Toezichtvisie op de nationale politie

In het voorstel voor een nationale politie wordt de minister van Veiligheid en Justitie rechtstreeks verantwoordelijk voor het beheer van de politie en de sturing op de door hem te stellen landelijke prioriteiten van de politie. De toezichtrol van de Inspectie op het politiedomein verandert hierdoor. Het beheer over de politie ligt namelijk niet meer bij de korpsbeheerders (coördinerend burgemeesters) maar bij de minister van Veiligheid en Justitie. Voorbereidend op de komst van de nationale politie heeft de Inspectie daarom een nieuwe visie en strategie voor het toezicht op de nationale politie ontwikkeld. Kern van het nieuwe toezicht op de nationale politie is de introductie van systematisch toezicht dat mede is gebaseerd op risicoanalyses. In een cyclus van drie jaar gaat de Inspectie op een gestructureerde wijze alle regionale en landelijke eenheden van het nieuwe korps doorlichten op de kwaliteit van de taakuitvoering. In samenhang met de bevindingen uit thematische en incidentonderzoeken geeft de Inspectie hiermee een onafhankelijk oordeel over de prestaties van de nationale politie, de realisatie van afgesproken doelstellingen en het beeld achter de cijfers. Daarnaast kan de Inspectie de minister van Veiligheid en Justitie, burgemeesters, officieren van justitie en de korpschef tijdig informeren over risico's en relevante ontwikkelingen en biedt zij hen handvatten om de kwaliteit van het werk te verbeteren. De uitkomsten van de doorlichtingen, aangevuld met de bevindingen uit thematische en incidentonderzoeken, leiden tot de Staat van de politie. Na vaststelling van de nieuwe Politiewet is voorzien dat de Inspectie eens in de drie jaar een Staat van de politie zal publiceren. In de eerste Staat van de politie zal tevens de realisatie van de transitiedoelen worden meegenomen.

De Inspectie is in 2011 gestart met het ontwerpen en testen van een toezichtkader voor de periodieke doorlichtingen en de Staat van de politie. Op basis van de werkprocessen van de politie (intake, noodhulp, handhaving en opsporing) heeft de Inspectie een set van kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren opgesteld die, hoewel nog niet compleet, in samenhang een goed beeld geven van de taakuitvoering door de politie.

De Inspectie is zich er van bewust dat er bij de politie veel in beweging is. Daarom wordt het toezichtkader zorgvuldig langs een groeimodel ontwikkeld dat de komende jaren steeds meer concrete vorm krijgt, aansluitend bij de transitie van de politie. De Inspectie betreft hier nadrukkelijk deskundigen uit het politieveld bij.

Sturing: aandacht voor voortgangscontrole

Naast de voorbereiding op de komst van de nationale politie heeft de Inspectie in 2011 ook verschillende oriëntaties en thematische onderzoeken uitgevoerd op het politiedomein. Sturing is hierbij een thema dat regelmatig als aandachtspunt opduikt. Zoals eveneens in

⁷ 'Samenwerkingsafspraken politie 2008 Stand van zaken 2010'. Kamerstukken II, 2009-2010, 29628 nr. 217.

het jaarbericht 2010 gemeld, constateert de Inspectie in diverse onderzoeken geregeld onvoldoende voortgang en resultaten vanwege een gebrek aan sturing. Bijvoorbeeld omdat er onvoldoende aandacht is voor voortgangscontrole. Nu de Inspectie meer focus legt op effectmetingen, komt dit punt nog duidelijker naar voren.

Als voorbeeld twee onderzoeken die in 2011 zijn uitgevoerd. Het eerste onderzoek betreft de afhandeling van in beslag genomen drugs. Het tweede onderzoek is een effectmeting van het onderzoek naar de afhandeling van in beslag genomen vuurwapens en munitie door de politie. Naar deze onderwerpen heeft de Inspectie in het verleden verschillende onderzoeken gedaan. In 2011 moest de Inspectie echter concluderen dat eerdere aanbevelingen op verschillende vlakken niet voldoende waren opgepakt en uitgevoerd. Ondanks het feit dat deze aanbevelingen wel waren herkend, erkend en onderschreven door de politie. De verschillende onderzoeken van de Inspectie op deze onderwerpen hebben inmiddels een flinke impuls gegeven aan de kwaliteit van het beslag en beheer van vuurwapens, munitie en verdovende middelen.

Sturing: duidelijke, eenduidige informatie

Een andere oorzaak voor het gebrek aan sturing kan liggen in de kwaliteit van de sturingsinformatie. Bij de uitvoering van de onderzoeken in 2011, maar ook in voorgaande jaren, is de Inspectie verschillende keren tegen de beperkingen van de kwaliteit van informatie aangelopen. Heldere afspraken ontbreken over hoe gegevens en resultaten moeten worden geregistreerd. Dit kwam bijvoorbeeld naar voren bij het uittesten van het toezichtkader voor de periodieke doorlichtingen en de Staat van de politie. Hierbij leverden sommige korpsen over hetzelfde onderwerp andere cijfers aan dan de cijfers die zij eerder in hun jaarverslag hadden opgenomen.

Zonder betrouwbare sturings- en voortgangsinformatie kan de politie moeilijk sturen op het behalen van resultaten en het uitvoeren van verbetermaatregelen en zich moeilijk verantwoorden naar bestuur en samenleving. In het verlengde daarvan kan de Inspectie lastig betrouwbare uitspraken doen over de taakuitvoering door de politie.

Sturing: check op uitvoering

Om daadwerkelijk verbeteringen tot stand te brengen binnen de politie, moet op de werkvloer bekend zijn wat voor actie er van hen wordt verwacht. Niet alleen door het strategische niveau, maar met name ook door het tactische en operationele niveau is sturing noodzakelijk. Het tactische en operationele niveau spelen een belangrijke rol bij het laten uitvoeren van gemaakte afspraken en het checken of de uitgezette koers ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd. De Inspectie constateert in onderzoeken dat hier nog verbeterruimte is. Zoals bijvoorbeeld bij het onderzoek 'Politie en de Veilige Publieke Taak'. In dit onderzoek heeft de Inspectie de inzet van de politie bij het voorkomen en afhandelen van agressie- en geweldsincidenten tegen werknemers met een publieke taak getoetst, aan de hand van eerder gemaakte afspraken. Ruim een half jaar na het maken van deze afspraken was de politie goed van start met de invoering. Maar de daadwerkelijk uitvoering van de afspraken wisselde nog erg en van meerdere afspraken bleek de werkvloer (teamchefs en medewerkers) nog niet altijd op de hoogte.

4

Politieonderwijs

Kwalitatief goed politieonderwijs is van belang. Politie medewerkers moeten onder alle omstandigheden professioneel kunnen handelen. Dit betekent dat men moet kunnen vertrouwen op elkaars bekwaamheid, kennis heeft van taken en bevoegdheden en daarnaar handelt.

De Inspectie houdt toezicht op de kwaliteit van het politieonderwijs. Eens in de vier jaar publiceert zij een beeld van de kwaliteit van en de ontwikkelingen in het totale politieonderwijs, de 'Staat van het politieonderwijs'. Uitgangspunt hierbij is het Toezichtkader kwaliteitsonderzoeken politieonderwijs⁸ met kwaliteitsaspecten over onder meer de selectie, het onderwijs en de examinering aan de onderwijsinstututen en de periode van werkend leren in de korpsen.

⁸ Staatscourant 990, d.d. 22 januari 2009.

In 2007 heeft de Inspectie OOV de eerste ‘Staat van het politieonderwijs’ gepubliceerd. De activiteiten van de Inspectie in 2011 op het terrein van het politieonderwijs stonden in het teken van het opstellen van de tweede Staat. De Staat wordt opgesteld op basis van informatie uit kwaliteitsonderzoek, valideringsonderzoek en de monitoring van de invoering van verbeterpunten.

In de tweede Staat wordt tevens gerapporteerd over het in 2011 uitgevoerde herhaalonderzoek naar de tijdsbesteding en competenties van studenten in het initiële onderwijs⁹. Om het risicomodel dat de Inspectie hanteert bij de onderzoekskeuze te valideren heeft de Inspectie in 2011 een valideringsonderzoek uitgevoerd bij de Operationeel Leidinggevende Leergang. In zo’n onderzoek toetst de Inspectie een opleiding of locatie die in de risicoanalyse over de gehele breedte een positieve score laat zien. Uit het valideringsonderzoek bleek dat de door het opleidingsinstituut verzorgde Operationeel Leidinggevende Leergang inderdaad zowel wat betreft de uitvoering van het onderwijs als de examinering van voldoende kwaliteit is. Wel heeft de Inspectie OOV bij deze opleiding enkele aandachtspunten vastgesteld die ook eerder bij andere opleidingen naar voren kwamen: het ontbreken van onderwijsovereenkomsten tussen de Politieacademie en de korpsen en van rendementscijfers van het onderwijs. Om de kwaliteit van de periode van werkend leren en de beoordeling van de student in het korps te waarborgen is wettelijk vereist dat de periode van werkend leren wordt uitgevoerd conform een onderwijsovereenkomst. Bij het ontbreken van zo’n overeenkomst, is er ook geen garantie dat de student het onderwijs en de begeleiding krijgt die hij of zij nodig heeft. En door het ontbreken van rendementscijfers kan de Politieacademie hier ook niet op sturen.

De Inspectie merkt op dat de Politieacademie, ook naar aanleiding van eerdere inspectieonderzoeken, in 2011 een aantal ontwikkelingen in gang heeft gezet en maatregelen die de ministers hebben aangekondigd, heeft opgepakt. Zo zijn er veranderingen aangebracht in de structuur en cultuur van de organisatie. De Politieacademie heeft het curriculum voor een aantal opleidingen opgebouwd naar de hoofdprocessen van de politie, zodat deze opzetter beter aansluiten bij de politiepraktijk.

De tweede ‘Staat van het Politieonderwijs’ wordt begin 2012 gepubliceerd.

⁹ ‘Politieonderwijs, kwaliteit afgestudeerden geborgd?’. Kamerstukken II, 2009-2010, 29628, nr. 220. In dit onderzoek constateerde de Inspectie OOV bij de opleidingen assistent-politiemedewerker, politiemedewerker en allround politiemedewerker van het initieel politieonderwijs dat studenten minder tijd besteedden dan de vastgestelde studielast en dat de examens niet alle bijbehorende competenties toetsten.



5

Rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweer en GHOR

De overheid kan het plaatsvinden van incidenten, rampen en crises niet verhinderen maar moet er wel zo goed mogelijk op voorbereid zijn. De Inspectie draagt bij aan de veiligheid in Nederland door toezicht te houden op de mate waarin de veiligheidsregio's zijn voorbereid op de bestrijding van rampen en grootschalige incidenten.

In 2011 hebben 25 incidenten met een behoorlijke omvang plaatsgevonden (zogenaamde GRIP 3 en GRIP 4 incidenten¹⁰). Dit zijn incidenten waarbij het incident niet alleen de directe omgeving beïnvloed, maar ook gevolgen heeft of kan hebben voor een groter gebied (zoals andere delen van een gemeente of zelfs andere gemeenten of provincies). Bijlage III geeft een overzicht van de GRIP 3 en GRIP 4 incidenten die in 2011 hebben plaatsgevonden. Het is belangrijk dat dit soort incidenten wordt geëvalueerd zodat er van geleerd kan worden. De Inspectie merkt hierbij op dat zowel de operationele als de bestuurlijke samenwerking tussen regio's onderling, met andere organisaties¹¹ en met de rijksoverheid¹² een belangrijk aandachtspunt blijft. Om de samenwerking te verbeteren zijn duidelijke uitspraken en afspraken nodig.

Incidentonderzoeken als maat naar een bredere blik

Voorwaarde voor het uitvoeren van incidentonderzoek door de Inspectie is dat bevindingen en verbeterpunten ook voor andere regio's toepasbaar moeten zijn. Maar in de praktijk leidde incidentonderzoek niet altijd tot deze follow up, waarbij de aandachtspunten breder werden getrokken.

Grote incidenten leiden vaak tot vragen in de media, bij leden van de Tweede Kamer, maar natuurlijk ook bij de minister zelf en bij andere regio's. Vragen over hoe zo'n incident zou zijn aangepakt in andere regio's en of de voorbereiding op dergelijke incidenten wel adequaat is georganiseerd en geborgd. Daarom vertaalt de Inspectie vaker aandachtspunten uit incidentonderzoek naar een thematisch onderzoek. De doelstelling van zo'n onderzoek is het effect van deze aandachtspunten te vergroten en inzicht te bieden in hoe andere organisaties hiermee om gaan. Dit kan leiden tot meer zicht op zogenaamde 'good practices', maar scherpt ook het bewustzijn van alle betrokken partijen in wat nog beter zou kunnen.

Een voorbeeld hiervan is het onderzoek naar de brand op de Strabrechtse Heide en het onderzoek Natuurbranden. Op vrijdagmiddag 2 juli 2010 kreeg de veiligheidsregio Brabant-Zuidoost te maken met een grootschalige natuurbrand. Naar aanleiding van Kamervragen, maar vooral op verzoek van de veiligheidsregio zelf, heeft de Inspectie onderzoek gedaan naar de wijze waarop de regio deze brand bestreden heeft. Al snel bleek dat veel partijen zijn betrokken bij de bestrijding van zo'n grote natuurbrand en dat het hebben van juiste afspraken tussen al deze partijen van groot belang is. De hulpverleningsdiensten in de regio zelf spelen natuurlijk een grote rol, maar ook de natuurbeheerders en het bestuur hebben veel invloed op de afhandeling van een dergelijk incident. Wat kan een regio aan de voorkant doen om het risico op een grote natuurbrand zoveel mogelijk te beperken? Welke partijen en belangen spelen daarbij een rol?

¹⁰ GRIP staat voor Gecoördineerde Regionale IncidentbestrijdingsProcedure. Dit is een landelijke afspraak over de opschaling van incidenten in vier niveaus, waarbij GRIP 4 het hoogste niveau is.

¹¹ Zoals de waterschappen, natuurbeheerders en ziekenhuizen.

¹² Zoals het Nationaal CrisisCentrum, het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

Met het onderzoek Natuurbranden heeft de Inspectie in beeld gebracht welke verscheidenheid er is aan belangen van de verschillende betrokken partijen, is de vraag gesteld hoe het zit met risicoaansprakelijkheid van natuureigenaren en tegen welke bestrijdings- en hulpverleningsknelpunten de betrokken diensten aanlopen als een natuurbrand zeer groot wordt.

Naar aanleiding van de onderzoeken van de Inspectie heeft de minister van Veiligheid en Justitie een Landelijk Kwartiermaker Interbestuurlijke Samenwerking Natuurbranden aangesteld. Deze kwartiermaker heeft de opdracht om alle betrokken partners samen te brengen in een interbestuurlijk, multidisciplinair samenwerkingsverband bestrijding natuurbranden. Aandachtspunten voor verdere uitwerking zijn ondermeer de coördinatie van de interregionale bijstand, een eenduidige capaciteitanalyse en een goede registratie van natuurbranden.

Een ander voorbeeld is het incidentonderzoek naar de brand bij Chemie-Pack in Moerdijk en het onderzoek naar bedrijfsbrandweerplichtige BRZO-bedrijven¹³. Op woensdag 5 januari 2011 zijn de veiligheidsregio's Midden- en West-Brabant en Zuid-Holland-Zuid tot in de vroege uren van de volgende dag druk bezig geweest met het bestrijden van een grote industriebrand en de effecten daarvan. De Inspectie heeft in dit onderzoek vastgesteld dat het van groot belang is om inzicht te hebben in de risico's in het verzorgingsgebied, aangezien daar een belangrijke relatie ligt met de organisatie van de brandweezorg. Hoe komen dit soort bedrijven terug in bijvoorbeeld het regionale risicoprofiel? Wordt er in een beleid- en crisisplan aandacht aan besteed? Welke instrumenten kan een veiligheidsregio inzetten om de kans op dergelijke incidenten zo beperkt mogelijk te houden? En welke verantwoordelijkheden liggen er voor de bedrijven zelf? Het debat van de minister van Veiligheid en Justitie met de Tweede Kamer twee weken na het incident leidde ook tot de vervolgvraag of er niet meer bedrijven zijn in Nederland waar een verhoogd risico voor een dergelijk incident zou kunnen liggen. Hebben we wel alles zo goed in beeld? De Inspectie heeft daarop onderzoek gedaan naar de aanwijzing van bedrijfsbrandweren door de veiligheidsregio's.

Belangrijke les uit dit onderzoek is dat het proces van het verlenen van een omgevingsvergunning en het proces van het beoordelen of een bedrijf een bedrijfsbrandweer moet hebben afzonderlijk worden uitgevoerd. Dit is ongewenst omdat bij de verlening van een omgevingsvergunning alle veiligheidsaspecten moeten worden beoordeeld. Ook werd duidelijk dat enkele richtlijnen verschillend geïnterpreteerd konden worden, wat kan leiden tot afstemmingsknelpunten bij de uitvoering.

Zelftoetsing als basis voor landelijk inzicht in de Staat van de Rampenbestrijding

Volgens de Wet veiligheidsregio's moeten veiligheidsregio's jaarlijks een systeem oefening houden waarbij de gehele hoofdstructuur integraal wordt getoetst. De Inspectie heeft tot eind 2009 vooral door middel van praktijktoetsen een beeld gevormd van de voorbereiding op de rampenbestrijding door de regio's. Dit heeft geleid tot de 'Staat van de Rampenbestrijding 2009'. In het licht van een door de Tweede Kamer gewenste vermindering van de

¹³ BRZO-bedrijven zijn bedrijven met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen die onder het Besluit risico's zware ongevallen vallen.

inspectielast heeft de Inspectie OOV besloten meer gebruik te maken van instrumenten van de regio's zelf. Hiervoor is aansluiting gezocht bij de systeem oefening die de regio's zelf organiseren. De Inspectie heeft een zelfevaluatie-instrument ontwikkeld waarmee de regio's zelf de systeem oefening kunnen evalueren, maar waarbij de Inspectie de uitkomsten eenvoudig kan valideren. Regio's kunnen het zelfevaluatie-instrument, in combinatie met de in het Besluit veiligheidsregio's vastgelegde basisvereisten rampenbestrijding, ook inzetten voor de evaluatie van een GRIP 3 of 4 incident. Op basis van de evaluatie-uitkomsten maakt de Inspectie eind 2012 de tweede Staat van de Rampenbestrijding op.

In 2011 is het evaluatie-instrument al enkele keren ingezet bij systeem oefeningen in onder meer de veiligheidsregio's Noord-Holland-Noord, IJsselland en Brabant-Zuidoost. Ook is het instrument ingezet bij de GRIP 3 incidenten in Enschede (de instorting van het dak van het stadion De Grolsch Veste) en Nieuwegein (de ontruiming van de Geinsche Hof in verband met brand). Het gebruik van het zelfevaluatie-instrument is echter nog geen gemeengoed bij de veiligheidsregio's. Bij incidenten kan de Inspectie eventueel onderzoek doen. Dit legt wel een fors beslag op de beperkte capaciteit van de Inspectie. Het evalueren van oefeningen en incidenten ligt daarom in eerste instantie bij de veiligheidsregio's. Toenemend gebruik van het zelfevaluatie-instrument zorgt voor een eenduidige wijze van evalueren. Dit maakt een goede vergelijking achteraf mogelijk, wat alle regio's ten goede komt.

De betekenis van sociale media voor crisiscommunicatie en crisisinformatie.

Het schietincident in Alphen aan den Rijn, de brand in Moerdijk, maar ook de brand van een spoorwaggon in Zwijndrecht een week na het incident in Moerdijk leiden tot het inzicht dat sociale media een belangrijke factor zijn geworden bij de crisiscommunicatie. Nog voordat een crisisorganisatie informatie kan verifiëren, wordt op verschillende sociale media om een reactie gevraagd. De crisisorganisatie zal hier op moeten inspelen. Dit vraagt om een nieuwe manier van omgaan met crisiscommunicatie.

De Inspectie OOV oriënteert zich inmiddels ook op methodes om informatie uit sociale media tijdens grote incidenten te vergaren en te analyseren. Sociale media kunnen daarbij een mogelijke aanvullende werking hebben op de informatievergaring.

Slachtofferregistratie

Het schietincident in Alphen aan den Rijn laat daarnaast opnieuw zien dat slachtofferregistratie nog steeds een aandachtspunt is. Net als bij eerdere door de Inspectie OOV onderzochte incidenten, zoals de Poldercrash (Turkish Airlines) in 2009 en de aanslag op Koninginnedag 2009 in Apeldoorn, heeft de Inspectie geconstateerd dat de informatievergaring van slachtoffergegevens bij ziekenhuizen moeizaam verloopt. De Inspectie blijft daarom de ontwikkelingen omtrent slachtofferregistratie volgen en zal in de loop van 2012 de stand van zaken opmaken.

Samenloop afhandeling van een incident versus het opsporingsbelang

Het incident in Alphen aan den Rijn wees ook uit dat de rol van het Openbaar Ministerie bij incidenten met een opsporingsbelang nog relatief onbekend is. Bij dit incident was vanaf het begin aan duidelijk dat de aanleiding een strafbaar feit betrof. Dit betekent dat het Openbaar Ministerie al in een vroege fase nadrukkelijk aanwezig was in de crisisorganisatie. Het opsporingsbelang speelde een prominente rol. Tijdens het incident werd de crisisorganisatie daardoor geconfronteerd met soms conflicterende belangen: het opsporingsbelang versus de afhandeling van het incident. Dit kan een snelle en adequate crisisaanpak vertragen. De Inspectie adviseert dat het oefenen met dergelijke incidenten onderdeel uit gaat maken van de reguliere multidisciplinaire oefencyclus.

6

Bestuur en veiligheid

Maatschappelijke veiligheidsvraagstukken zijn breder dan het toezicht waar de Inspectie zich de afgelopen jaren op heeft gericht. De focus van de onderzoeken ligt zowel op de terreinen fysieke als sociale veiligheid. Dit sluit aan bij de brede verantwoordelijkheid van de minister van Veiligheid en Justitie voor veiligheid. De daadwerkelijke maatregelen worden op decentraal niveau, door gemeenten en het Openbaar Ministerie en in samenwerking met andere partijen, opgepakt.

Rol burgemeester en Openbaar Ministerie

Binnen het veiligheidsdomein heeft de burgemeester specifieke bevoegdheden.

De burgemeester heeft een aantal instrumenten tot zijn beschikking om de veiligheid te bevorderen. Zo is in 2010 de Wet Maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (Mbveo) in werking getreden. Bij ernstige overlast kunnen burgemeesters een gebiedsverbod, meldingsplicht of groepsverbod opleggen. De Inspectie heeft de toepassing en werking van twee bestuurlijke instrumenten in de praktijk onderzocht: de Wet Mbveo en de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob). Met deze onderzoeken zijn knelpunten maar ook best practices inzichtelijk gemaakt. Zo bleek dat deze instrumenten nog onvoldoende toereikend zijn voor burgemeesters. Dit ligt voornamelijk aan de informatie-uitwisseling tussen gemeenten en de verschillende partners zoals het Openbaar Ministerie en aan de grote verschillen in kennisniveau tussen en de schaalgrootte van gemeenten.

De Inspectie geeft vanuit haar rol als toezichthouder aan of beleid, wet- en regelgeving voldoende handvatten bieden. Daarbij kijkt de Inspectie of het daadwerkelijk wordt toegepast en of het werkt. In dat kader levert het inspectierapport goed zicht op de werking in de praktijk. Zo wordt de informatie over de werking van de Wet Mbveo in 2012 betrokken bij de evaluatie van deze wet.

Overige onderzoeken

De samenleving is steeds sterker afhankelijk van digitale informatiesystemen. Ook de dienstverlening en beheer van informatie van de Nederlandse overheid verloopt steeds meer digitaal. Een aantal nieuwe dreigingen komt op, digitale criminaliteit en digitale spionage zijn zeer reële dreigingen voor de Nederlandse overheid. Een incident als Diginotar in 2011 maakt de kwetsbaarheid en afhankelijk weer eens duidelijk. De aandacht voor de aanpak van en maatregelen tegen deze dreigingen neemt toe. De Inspectie maakt inzichtelijk hoe de afhandeling van het incident Diginotar is verlopen. Ook onderzoekt zij het functioneren van de crisisstructuur op rijksniveau. Mogelijke leerpunten kunnen dan bij de algehele evaluatie van het incident worden betrokken en adequate maatregelen worden getroffen.

De politie en andere organisaties in het veiligheidsdomein moeten zich ook beschermen tegen cyberdreigingen. Uit een oriëntatie van de Inspectie bleek onder andere dat de weerbaarheid (informatiebeveiliging) van een aantal organisaties mogelijk onvoldoende op orde was.

Ook de aandacht voor spionagedreigingen is toegenomen. Het kabinet wil de weerbaarheid bij de overheid versterken en het bedrijfsleven stimuleren maatregelen te treffen. In 2011 is de Handleiding Kwetsbaarheidsanalyse Spionage (KWAS) verschenen, een instrument van de AIVD en het ministerie van Veiligheid en Justitie. Met de handleiding kunnen organisaties inzichtelijk maken wat hun belangen zijn en waar mogelijke kwetsbaarheden liggen. Hierdoor is men beter in staat de juiste maatregelen te treffen. Het kabinet neemt de spionagedreiging serieus en wil dat de (rijks)overheid zichtbare stappen zet. Daarom heeft zij de samenwerkende rijksinspecties verzocht onderzoek te doen naar de stand van zaken van de invoering van de Handleiding KWAS en de getroffen maatregelen bij de departementen.

Bijlagen

Bijlage I

Bevindingen op hoofdlijnen

De onderzoeken van de Inspectie zijn bedoeld om aan te geven wat er in de praktijk wel en niet goed gaat, knelpunten te signaleren en bij te dragen aan een veilige samenleving. Van de verantwoordelijken wordt verwacht dat zij actie ondernemen om geconstateerde knelpunten weg te nemen. In het jaarbericht heeft de Inspectie de rode draden van haar bevindingen op de verschillende onderzoeksterreinen weergegeven. Deze zijn samenvattend in onderstaand schema inzichtelijk gemaakt.

Politie

- Sturing behoeft verbetering, zowel de sturing door het strategische als door het tactische en operationele niveau.
- Een gebrek aan voortgang ligt regelmatig aan onvoldoende aandacht voor voortgangscntrole.
- Politie-informatie is niet altijd van voldoende kwaliteit. Investeren in heldere afspraken over hoe gegevens moeten worden geregistreerd is nodig.
- Met name de tactische en operationele sturingsniveaus kunnen het laten uitvoeren en controleren van gemaakte afspraken en werkwijzen verbeteren.

Politieonderwijs

- Inzicht in de studie-uitval en rendementscijfers van opleidingen ontbreekt.
- De Politieacademie en de korpsen hebben nog steeds geen onderwijsovereenkomsten gesloten. Hiermee ontbreekt de garantie dat de student het onderwijs en de begeleiding krijgt die hij of zij nodig heeft.

Rampenbestrijding en crisisbeheersing, brandweer en GHOR

- Zowel de operationele als de bestuurlijke samenwerking tussen regio's onderling, met andere organisaties en met de rijksoverheid blijft een belangrijk aandachtspunt in de voorbereiding op en de uitvoering van crisisbeheersing. Om de samenwerking te verbeteren zijn duidelijke uitspraken en afspraken nodig.
- In reactie op vragen uit de samenleving doet de Inspectie na een incident(onderzoek) steeds vaker vervolgonderzoek naar de voorbereiding van andere regio's op een dergelijk incident.
- Wet- en regelgeving (onder meer met betrekking tot de BRZO-problematiek en spoorveiligheid) kan verschillend worden geïnterpreteerd. Dit leidt in bepaalde gevallen tot achterstand en afstemmingsknelpunten bij de uitvoering. Een betere afstemming over interpretatie en werkwijze tussen betrokken bevoegde gezagen en uitvoerders is noodzakelijk.
- Sociale media zijn een belangrijke factor geworden bij crisiscommunicatie.
- Slachtofferregistratie is nog steeds een aandachtspunt.
- De crisisorganisatie is nog relatief onbekend met incidenten met een duidelijk opsporingsbelang. De Inspectie adviseert opname van dergelijke incidenten in de reguliere multidisciplinaire oefencyclus.

Bestuur en veiligheid

- Bestuurlijke instrumenten zoals de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur en de Wet Maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast blijken nog onvoldoende toereikend voor burgemeesters. Dit ligt voornamelijk aan de informatie-uitwisseling tussen gemeenten en de verschillende partners (Informatie en Expertise Centra en het Openbaar Ministerie) en aan de grote verschillen in kennisniveau tussen en de schaalgrootte van gemeenten.
- De aandacht voor de aanpak van en maatregelen tegen cyber- en spionagedreigingen neemt toe.

Bijlage II

Afgeronde onderzoeken in 2011

Hieronder vindt u een overzicht van de onderzoeken die de Inspectie OOV in 2011 heeft afgerond. Deze onderzoeken kunt u vinden op www.ivenj.nl.

In het werkplan 2011 zijn twee onderzoeken aangekondigd die niet zijn doorgegaan. Het betreft de volgende onderzoeken:

- **Kwaliteit van de opsporing**

Een aantal elementen van het opsporingsproces is en wordt meegenomen in de onderzoeken 'Aangiften' (2011), 'Kwaliteit van processen verbaal' (2012) en de effectmeting naar de invoering en werking van verbetermaatregelen die naar aanleiding van het inspectierapport 'Zicht op zaken' (2009) zijn toegezegd.

- **Administratieve lasten**

In het werkplan 2011 is aangegeven dat de mogelijke invalshoek voor onderzoek door de Inspectie nader bepaald zou worden. Dit onderwerp is ondergebracht bij het onderzoek 'Aangiften' (2011).

Onderwerp	Focus	Publicatie maand
Politie		
Arbeidstijdenwet politie	De belemmerende effecten van sectorspecifieke arbeidstijdenregelingen op de bedrijfsvoering van de politie.	April
Veilige publieke taak	De inzet van de politie bij het voorkomen en afhandelen van agressie- en geweldsincidenten tegen werknemers met een publieke taak	Mei
Inbeslagname verdovende middelen	De voortgang van verbetermaatregelen voor een zorgvuldige manier van opslaan en vernietigen van in beslag genomen drugs.	Mei
Alcoholgebruik onder jongeren	De samenwerking van gemeenten en andere organisaties als de politie rondom de aanpak van alcoholgebruik onder jongeren. Uitgevoerd binnen het samenwerkingsverband Integraal Toezicht Jeugdzaken.	November
Cybercrime	Oriëntatie naar de aard en ernst van cyberdreigingen en knelpunten in de organisatie en aanpak van cyberdreigingen door de politie en enkele andere crisisbeheersingsorganisaties.	Februari
Politieonderwijs		
Valideringsonderzoek Operationele Leergang Leidinggevenden	De kwaliteit van de Operationele Leergang Leidinggevenden van de School voor Politieleiderschap.	November
Kwaliteitsonderzoek locatie Rotterdam	Stand van zaken bij de School voor Politiekunde locatie Rotterdam.	Juli
Rampenbestrijding en crisisbeheersing, brandweer en GHOR		
Grieppandemie	Evaluatie naar het functioneren van de GHOR tijdens de bestrijding van de Nieuwe Influenza A (H1N1) die heerste in de winter van 2009-2010.	Maart
Brand Strabrechtse Heide	Het functioneren van de rampenbestrijdings- en crisisbeheersingsorganisatie van de veiligheidsregio Brabant-Zuidoost tijdens de brand op de Strabrechtse Heide in juli 2010.	Mei

Onderwerp	Focus	Publicatie maand
Rampenbestrijding en crisisbeheersing, brandweer en GHOR, vervolg		
Natuurbranden	De voorbereiding op natuurbranden in Nederland.	Mei
Tunnelveiligheid	De veiligheidsomstandigheden in spoortunnels, naar aanleiding van de brand in de Schiphol spoortunnel in 2009.	Juni
Brandveiligheid justitiële inrichtingen	Herhalingsonderzoek naar de brandveiligheid van justitiële inrichtingen.	Juni
Quickscan BRZO-bedrijven	Beoordeling op welke plekken het risico van een soortgelijke brand als bij Chemie-Pack in Moerdijk aanwezig is, of de crisisplannen en de handhaving daar op orde zijn en of de communicatieplannen richting burgers adequaat zijn.	Juni 2011
Chemie-Pack Moerdijk	De bestrijding van (de effecten van) het de brand die op 5 januari 2011 bij Chemie-Pack in Moerdijk plaatsvond.	Augustus
Variabele voertuigbezetting bij de brandweer	Een analyse van de onderzoeksopzet van het project Variabele Voertuigbezetting van de NVBR/NIFV en een quickscan naar de pilots en projecten met variabele voertuigbezetting.	November
Schietincident Alphen aan den Rijn	Het optreden en de coördinatie van de hulpverlening tijdens en vlak na het incident op 9 april 2011 in het winkelcentrum 'De Ridderhof' in Alphen aan den Rijn.	November
Bestuur en veiligheid		
Wet Bibob	De toepassing van de Wet Bibob door gemeenten en de ervaren knelpunten.	Juni
Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast ('Voetbalwet')	Eerste monitor en evaluatie van de wijze waarop gemeenten de Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast in de praktijk toepassen en de werking hiervan.	Juli
Overig		
Nieuwsbrief Inspectie OOV	In de nieuwsbrief brengt de Inspectie een scala van interessante onderwerpen onder de aandacht.	Juni

Bijlage III

Lopende onderzoeken

In het werkplan 2011 zijn enkele onderzoeken aangekondigd die in 2011 zijn gestart maar die in de loop van 2012 worden afgerond of op een later moment worden uitgevoerd. Hieronder vindt u een overzicht van deze onderzoeken.

Onderwerp	Focus
Politie	
Beslagproces vuurwapens en munitie	De genomen verbeteracties bij het beheer van in beslag en in bewa- ring genomen vuurwapens en munitie.
Aangiften	De vormgeving van het aangifteproces. Ook wordt in beeld gebracht of het proces aansluit bij de behoefte van de politieorga- nisatie en de wensen en verwachtingen van de burger en het OM.
Financieel-economische criminaliteit	Onderzoek naar financieel opsporen door de politie na implemen- tatie van het landelijk beleidsprogramma FinEC.
Aangiften BES	De inrichting van het aangifteproces op de landen Sint Maarten en Curaçao en de bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Uitgevoerd voor de Raad voor de Rechtshandhaving.
Politieonderwijs	
Staat van het politie- onderwijs	Een actueel beeld van de kwaliteit van het politieonderwijs.
Rampenbestrijding en crisisbeheersing, brandweer en GHOR	
Staat van de rampenbestrij- ding (tussenrapportage)	Een tussenrapportage van de Staat van de rampenbestrijding, voor- uitlopend op de volgende 'Staat' begin 2013. Doel van de rapportage is het schetsen van een tussenbeeld en het hiermee aanjagen van verdere verbeteringen.
Kwaliteit vergunningverle- ning publiekevenementen	De wijze waarop vergunningverlening bij grote evenementen plaatsvindt, met aandacht voor de multidisciplinaire advisering.
Nucleaire incidenten	Quickscan naar de regionale voorbereiding op nucleaire ongevallen door de veiligheidsregio's.
Kwetsbaarheid telecom- infrastructuur	De kwetsbaarheid van de telecom-infrastructuur en de effecten voor vitale sectoren. Naar aanleiding van de uitval van KPN in de regio Rotterdam-Rijnmond op 27 juli.

Onderwerp	Focus
Rampenbestrijding en crisisbeheersing, brandweer en GHOR, vervolg	
Opkomsttijden	Onderzoek naar de opkomsttijden bij de brandweer en de wijze waarop wordt omgegaan met afwijkingen van de norm.
Bedrijfsbrandweerplichtige BRZO-bedrijven	Een breed onderzoek in alle veiligheidsregio's naar de voorbereiding van de brandbestrijding, de rampenbestrijding en de crisisbeheersing bij inrichtingen die kunnen worden aangewezen als bedrijfsbrandweerplichtig.
Gemeentelijke processen	De processen die van belang zijn bij rampenbestrijding en crisisbeheersing, met focus op de onderwerpen 'regionale samenwerking' en 'borgen continuïteit'.
C2000	Volgen van de ontwikkelingen rond de vervolgactiviteiten die in het kader van de commissie Berghuijs zijn opgesteld (expertgroep C2000).
Kwaliteit GHOR	Het functioneren van de GHOR, rolvulling en aandacht voor bestuurlijke aspecten bij rampen en crises. Inventarisatie van de stand van zaken, onder meer op het onderwerp slachtofferregistratie.
Slachtoffervolgsystematiek	Monitoren van ontwikkelingen en onderzoek naar de uitvoering van verbetermaatregelen naar aanleiding van het onderzoek 'Schie-tincident Alphen aan den Rijn' over (bovenregionale) afspraken tussen de GHOR en ziekenhuizen.
Crisiscommunicatie	Afhankelijk van de uitkomsten en beleidsmaatregelen naar aanleiding van het onderzoek van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (Moerdijk) verricht de Inspectie aanvullend onderzoek.
Bestuur en veiligheid	
Diginotar	Evaluatieonderzoek naar het functioneren van de crisisstructuur op rijksniveau.
Kwetsbaarheidsanalyse Spionage	De stand van zaken van de invoering van de Handleiding Kwetsbaarheidsanalyse Spionage en de getroffen maatregelen bij de departementen.
Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast ('Voetbalwet')	Tweede monitor en evaluatie van de wijze waarop gemeenten de Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast in de praktijk toepassen en de werking hiervan.

Bijlage IV

Overzicht GRIP 3 en GRIP 4 incidenten in 2011

Dit schema geeft een beeld van de GRIP 3 en GRIP 4 incidenten die in 2011 in Nederland hebben plaatsgevonden (voor zover bekend bij de Inspectie OOV). GRIP staat voor Gecoördineerde Regionale IncidentbestrijdingsProcedure en is een landelijke afspraak over de opschaling van incidenten in vier niveaus. GRIP 4 is het hoogste niveau.

Datum	GRIP-niveau	Regio	Gemeente	Beschrijving van het incident
5 januari	4	Midden West Brabant / Zuid-Holland Zuid	Moerdijk	Brand chemisch bedrijf
7 januari	4	Limburg Zuid	Veiligheidsregio	Hoogwater
11 januari	3	Gelderland Zuid	Zevenaar	Trein ontspoord
15 januari	3	Zuid-Holland Zuid	Zwijndrecht	Spoorwagon in brand (rangeerterrein Kijfhoek)
9 april	3	Hollands Midden	Alphen a/d Rijn	Schietincident
16 april	3	Noord-Holland Noord	Schoorl	Duinbrand
20 april	3	Hollands Midden	Nieuwkoop	Gaslek
1 mei	4	Noord-Holland Noord	Bergen	Duinbrand
11 mei	3	Drenthe	Coevorden	Trein in brand
23 mei	3	Fryslân	Leeuwarden	Instorten galerij
25 mei	3	Midden West Brabant	Putte	Natuurbrand
22 juni	3	Brabant Zuid Oost	Eindhoven	Melding vliegtuig in nood
27 juni	3	Utrecht	Nieuwegein	Brand verzorgings-tehuis

Datum	GRIP-niveau	Regio	Gemeente	Beschrijving van het incident
29 juni	4	Gelderland Zuid	Waardenburg	Overval geldtransport
7 juli	3	Twente	Enschede	Instorten dak stadion
27 juli	4	Rotterdam-Rijnmond	Veiligheidsregio	Uitval C2000
1 augustus	3	Kennemerland	Castricum	Explosie op schip
5 september	3	Fryslân	Harlingen	Brand snoepfabriek
14 september	3	Brabant Zuid Oost	Eindhoven	Melding vliegtuig in nood
21 oktober	4	Gelderland Zuid	Tiel	Stroomuitval
7 november	3	Groningen	Farmsum	Natriumbrand
13 november	3	Gooi en Vechtstreek	Laren	Bedrijfsbrand
1 december	3	Limburg Zuid	Heerlen	Dreiging instorten winkels
10 december	3	Utrecht/Gelderland Zuid	Elst/Ingen	Vliegtuigbom WO II
27 december	3	Brabant Zuid Oost	Helmond	Brand theater

Colofon

Dit rapport is een uitgave van:
Inspectie Openbare Orde en Veiligheid
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Lange Houtstraat 26 | 2511 CW Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
T 070 426 7343
www.ioov.nl

Layout: Ministerie van Veiligheid en Justitie
Fotografie: P.J. Hofman (112 fotografie), ANP Photo

© Inspectie Openbare Orde en Veiligheid | April 2012

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend. Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits deze uitgave als bron wordt vermeld.

Publicatienr.: J-13808

